

Сценарій літературного вечора « Тричі мені являлася любов...» (для учнів 10 класу)

Ведучий1: Важко знайти у світовій культурі людину такого безмежного творчого діапазону, як Іван Франко.

Ведуча2: Поет, прозаїк, драматург, перекладач, літературний критик, літературознавець, журналіст, фольклорист, етнограф, публіцист, видавець, філософ, мовознавець, економіст, історик і теоретик літератури, театру, мистецтва, один з найвизначніших політиків Галичини кінця ХІХ — початку ХХ століття.

Ведуча4: Завдяки надзвичайній працездатності в поєднанні з глибоким розумом і величезним талантом Франка називають академію в одній особі. Подумати тільки: за 40 років свідомого життя він написав близько 6 тисяч праць найрізноманітніших жанрів. Це в середньому 2-3 твори в день. Дивовижно! Адже скільки потрібно було затратити часу, щоб лише переписати їх, не те що створити!

Ведучий1: 50-томне академічне видання творів Франка — то лише частина із залишеного великим подвижником думки спадку своїм нащадкам. Мало хто у світовій літературі може зрівнятися з ним у творчих зверненнях. Люди такого масштабу діяльності репрезентують не лише свій народ і свою епоху, а й цілу світову культуру.

Ведучий2: Якщо Т.Шевченко став могутнім явленням національної емоції, то І. Франко – національного інтелекту.

Ведуча3: «Поезію творить любов, а не злоба», — наголошує Дмитро Павличко. Любов стояла і стоїть біля витоків життя, стверджує в людині людське, вивищує нас перед злом. Любов робить людину кращою, зігріває її теплом, дає насагу для діяльності, творчості.

Ведучий4 Любов великих людей — завжди легенда.

Ведуча1: У Франка є прекрасна річ- лірична драма « Зів'яле листя». Се такі легкі, ніжні вірші, з такою широкою гамою чувства і розуміння душі людської, що , читаючи їх, не знаєш, кому оддати перевагу: чи поетові боротьби, чи поетові лірикові, співцеві кохання і настроїв. Ми віддали перевагу поетові-співцю кохання.

Ведучий2: «Тричі мені являлася любов, — зізнається поет. — тричі її руці від раю ключ держала», і тричі поет утрачав надію на щастя. Нерозділені кохання залишали по собі «невтишиму тоску», засипали зів'ялим листям сподівання: «Замерзли в серці мрії молодечі, ілюзії криниця пересохла».

Ведуча (за кулісами): У листі до Агатангела Кримського від 8 серпня 1898 року Франко писав...

Франко: Майже всі мої писання пливуть з особистих імпульсів... усі вони напоєні, так сказати, кров'ю мого серця, моїми особистими враженнями і інтересами, усі вони... є частками моєї біографії... Значний вплив на моє життя, а, значить, також на мою літературу мали зносини мої з жіноцтвом. Ще в гімназії я влюбився був у дочку одного руського попа, Ольгу Рошкевич...(сідає в крісло)

Читець:

*Одна несміла, як лілея біла,
З зітхання й мрій уткана із обнов
Сріблястих, мов метелик, підлетіла.
Купав її в рожевих блисках май,
На пурпуровій хмарі вранці, сіла
І бачила довкола рай і рай!
Вона була невинна, як дитина,
Пахуча, як розквітлий свіжо гай.*

Ведуча (за кулісами):

Це була найбільша і взаємна любов у Івановому та Ольжиному житті.

Ольга Рошкевич була освіченою. Збирала весільні пісні (збірка «Наша любов тривала 10 літ»), працювала у виданнях Франка, стежила за розвитком жіночого руху, була причетна до відкриття у Станіславі (тепер Івано-Франківськ) жіночої гімназії. Франко присвятив їй свою першу збірку «Баляди і розкази».

Франко: Скінчивши 7-й клас гімназії, я перший раз пустився під час вакації в дальню мандрівку. Перший раз не поїхав додому пасти худобу та допомагати при зборі сіна і збіжжя. Я поїхав залізницею до Стрия... зайшов до Лолина. Ця маленька мандрівка дала мені пізнати трохи більше світу і людей, ніж я знав досі...(сідає за стіл)

Ведуча (за кулісами): То був 1874 рік. Від цього часу Франко залишить своє серце в Лолині... Сюди, в Лолин, незабаром полинуть його листи Ользі.

Франко: *(пише листа Ользі).* Певне, покажусь Вам, може, нудним, нетовариським, потайним, але судіть самі: я не отримав майже жодного виховання, не зазнав жодної повної любові та дбайливого відношення батьків, — чужий і самотній між чужими людьми, так і виріс. Я не мав жодного товариства, окрім книг. Світ був мені незнайомий, велика школа товариства зачинена. Коли я познайомився з Вашим братом, відкрився широкий світ перед моїми очима, стало ясніше переді мною... Ось я побачив Вас...(складає листа і виходить)

Ольга: *(витягає з конверта лист , читає).* Пошліть мені відповідь... Вона може бути будь-якою. Я переніс у своєму житті дуже багато гіркого, — один удар більше або менше, — що це означає... Вибачте, що користуюсь цією нагодою, щоб написати до Вас кілька слів, бо не маю жодної сміливості сказати

Вам вікрито! Мій Боже, як маю запевнити Вас, як маю присягтися, що ні на хвилину про Вас я не забуду і не забуду? Будьте певні, що... Ви завжди зостанетесь провідною зіркою моїх діл, метою, до якої простую, працею, вірністю і чесністю. Однак інколи охоплює мою душу важка журба, від якої не можу звільнитися: сумніваюсь в своєму щасті! О, будьте ласкаві, визволіть мене з сумніву, влийте нову надію в моє серце, що завжди належить Вам, до нашої смерті! (*притискає лист до грудей і виходить*)

Ведуча(за кулісами): 8 лютого 1876 року у Львові, в приміщенні Народного дому було влаштовано студентський бал. Приїхав і Михайло Рошкевич з Ольгою. Франко чекав її.

Читець:

Раз зійшлися ми случайно,
Говорили кілька хвиль —
Говорили так звичайно,
Мов краяни, що нечайно
Здиблуться з-за трьохсот миль.

Я питав про щось таке,
Що й не варт було питать,
Говрив щось про ідеї —
Та зовсім не те, не те,
Що хотілося сказать.

Звільна, стиха ти, о пані,
І розсудно річ вела;
Ми розстались, мов незнані,
А мені ти на прощанні
І руки не подала.

Ти кивнула головою,
В сінях скрилася як стій;
Я ж мов одурілий стою
І безсилий за тобою
Шлю в погоню погляд свій.

Чує серце, що в тій хвилі
Весь мій рай був тут — отсе!
Два-три слова, щирі, милі
І гарячі, були б в силі
Задержать його на все.

Чує серце, що програна
Ставка вже не верне знов...
Щось щемить в душі, мов рана:
Се блідая, горем п'яна,
Безнадійная любов.

Ведуча1: Він ділиться з нею кожною новиною, кожним своїм успіхом і

розчаруванням, кожним літературним задумом. Вони мріяли одружитися. Для себе готували подарунок: збірку весільних пісень з Лолина, які збирала Ольга. Збірці судилося вийти тоді, коли Іван та Ольга вже були не разом.

Ведучий2 Перешкодою до щастя став арешт Франка та його захоплення соціалізмом. Священик Рошкевич, батько нареченої, Іванові цього простити не міг, хоч дуже поважав його, пророчив хлопцеві велике майбутнє.

Ведуча1: Ні, Франко здався не відразу. Що з того, що вигнав батько Ольги, що проти їхнього зв'язку весь світ? Ольга ж його кохає!

Ведучий2: Франко знаходить найрізноманітніші способи, щоб листуватися з Ольгою. То він передає через Ярослава книжку, в якій наколоті букви. Ольга ховається від батьків і ночами виписує букви і складає слова від коханого. А то друзі привозять чистий аркуш паперу, який потрібно було потерти цибулиною, щоб проявився текст.

Виходять з різних сторін, сходяться, беруться за руки і виходять разом

Ольга:

*Зближаєсь час, і з серцем, б'ючим вгруді.
Я вирвусь, щоб побачити тебе,
Порвати нута фальші і облуди,
Що тисне нас і по душі скребе,
Пробить стіну, котрою людська злість
Нас, друже мій сердечний, розділила,
Не знаючи, шо в наших серцях сила,
Котрої ржа упідлення не з'їсть.*

Франко:

*Зближаєсь час, і, радісно тремтячи,
В твої обійми щирі кинусь я,
І скаже поцілуй МЕНІ гарячий,
Що будь-що-будь, а ти повік моя!
Моя і невідлучна! Бо сльозами
І горем ти звітована зо мнов!
Нема стіни, перегород між нами!
Не знає стін, перегород любов!*

Ведуча3: У хаті щодня сварки. Мама нарікає на свою долю, що нагородила її такою впертою донькою. Батько сердиться. Він розуміє, що тепер не так легко буде віддати Ольгу заміж.

Ведучий4: Ольга, начитавшись роману Чернишевського «Що робити?», надумала фіктивно одружитися, щоб вийти з-під опіки батька. Але церковний шлюб з Володимиром Озаркевичем, теж священиком, ніжним, делікатним братом майбутньої української письменниці Наталі Кобринської, був довічним.

Ведучий3: Перед одруженням Ольга пише до Франка: «Не кажи, що я за тебе забула! Ти мені ніколи з думки не зійдеш, — що буду робити, про що буду думати, все то буде тісно пов'язане з твоєю роботою, з твоїми думками. Мене не

буде ніхто примушувати; буду працювати, о скільки лиш зможу, і буду з того рада».

Ведуча4: Франко знав, що так станеться. Знав... але не витримав. Лист Ольги про те, що вона виходить заміж, звалив його з ніг. У нього — крововилив.

Читець:

*І ти прощай! Твого ім'я
Не вимовлю ніколи я,
В лице твоє не гляну!
Бодай не знала ти повік.
Куди се я від тебе втік,
Чим гою серця рану.
Мене забудь швиденько ти,
Своїх діток люби, пести,
Будь вірна свому мужу!
І не читай моїх пісень,
І не воруш ні вніч, ні вдень
Сю тінь мою недужу.
А як десь хто мене згада,
Най тінь найменша не сіда
На вид твій, квітко зв'яла!
і не блідній, і не дροжи,
А спокійнісінько скажи:
«Ні, я його не знала!»*

Ведучий(за кулісами): Драма любові Ольги Рошкевич та Івана Франка — типова для минулого. Суспільство відкинуло його від себе, а її посадило біля домашнього вогнища. Він перелив свій біль у найкращі поезії — вона ж на сім замків закрила своє горе.

Пісня « Як почувши вночі»

Ведуча: Шлюб з Володимиром Озаркевичем Ольга Рошкевич узяла в Лоліні 14 вересня 1879 року. Ні Ольга, ні Франко не знали, чому Озаркевич, син посла, громадського діяча, згодився одружитись на «підупалій в громадській опінії» бідній дочці провінційного священника.

Ведуча: Тільки потім усе стало ясно. Володимир свідомо, нехтуючи своєю кар'єрою, переносючи глузування близьких, протягнув руку колишній Франковій нареченій. Протягнув з пошани і поваги до Франка. Він дав можливість Ользі працювати, займатися корисною роботою, перекладати, писати. Його дім завжди був відкритий для друзів Франка в найскрутніші хвилини.

Читець

Хоч ти не будеш цвіткою цвісти,

Левкою пахучо-золотою,
Хоч ти пішла серед юрби плисти
У океан щоденщини й застою,
То все ж для мене ясна, чиста ти,
Не перестанеш бути мені святою,
Як цвіт, що стужі не зазнав ні спеки,
Як ідеал все ясний — бо далекий.
Я понесу тебе в душі на дні
Облиту чаром свіжості й любові,
Твою красу я переллю в пісні,
Огонь очей в дзвінкій хвилі мови,
Коралі уст у ритми голосні...
Мов золотая мушка, в бурштиновий
Хрусталь залита, в нім віки триває,
Цвістимеш ти,— покіль мій спів лунає.

Ведучий1: Для Франка протягом усього життя було священним ім'я Ольги, а колишня наречена до самої смерті зберігала Іванові листи, сестрі ж Михайлині заповіла покласти їй у труну листи, з якими не хотіла розлучатися й після смерті і які тепер, звісно, втрачені для читачів. Але осуджувати Ольгу за цей вчинок не можемо: кожна людина має право на своє, особисте, на свою таємницю. Франко, як Петрарка й Данте, своїм життям і творчістю ствердив, що генії і любов народжуються нечасто, щоб доповнювати одне одного.

музика

Ведуча4:

У багатстві другого кохання
Першого завжди іскринка тліє.

Ведучий1: Цими словами Дмитра Павличка ми відкриваємо другу сторінку життя Франка, пов'язану зі знайомством ще з однією жінкою, котра наповнила його душу «дивом золотим», незмірним щастям і невимовно пекучим горем.

Ведуча2: Станіславські друзі Франка постійно згадують одне ім'я — Юзефа Дзвонковська. З їхніх розмов постає образ надзвичайно вродливої, розумної дівчини з досить-таки передовими й оригінальними поглядами. Хлопці не приховують перед Франком, що Юзефа була окрасою їхнього гуртка і що всі вони були закохані в неї. Однак Юзефа нікому не відповідача взаємністю, хоч з усіма була однаково привітна, добра... Може, це від того, гадали вони, що Юзефа «високого походження». А може, вона присвятила себе чомусь високому, їм не зрозумілому. Вона таки справжня загадка.

Розмови про Юзефу інтригують Франка. Інтригують настільки, що він прагне побачити її.

Ведучий3: Фелікс Латинський, друг Івана, пише йому, що такої красуні, як Юзефа, він не бачив. «Перед цією красою потрібно впасти на коліна і молитись, молитись. Гляньте, вона ж Дантова Беатріче! О, як би хотілось вічно гладити її шовкове волосся, щоки... обняти тільки раз — і вмерти. Подивіться на її стан, на її голубі очі. О, тут, крім всього, можна стати мрійником. Такій королеві

можна віддатись душею і тілом, піти за нею край світу, кинутись в огонь або в воду... Це якийсь диявол, а не жінка! А чи знаєте, чим притягує? Величезним тактом — тримає людей на повідку — нічим не ділиться і нічого не говорить, і тим доводить людину до шалу. Вона — суцільне мовчання. Вона, як та стіна, на котрій люди малюють Ідеали, — найрізноманітніші взори дівочих чеснот, оскільки зовнішній вигляд не дозволяє закрадатися жодному сумніву, жодній критиці. Прекрасна мовчанка Ангел доброти, розсудку, невинності».

Ведуча4: На Франка Юзефа справила сильне враження. Він оцінив її критичний розум, зрозумів, що ця її позлітка «польськості» швидко злетить, опадє, а наверх зрине людина, одне слово, Франко покохав її. Мало того, він вирішує, то після Ольги Рошкевич Юзефа саме та жінка, яка може йти поруч, тобто може бути його дружиною. Між Ольгою та Юзефою було багато спільного — витонченість натури, шляхетність, делікатність, краса, самопожертва наче дублювала одну жінку в іншій.

Читець

Якби знав я чари, що спиняють хмари,
Що два серця можуть ізвести до пари,
Що ламають пута, де душа закута,
Що в поживу ними зміниться отрута!
То тебе би, мила, обдала їх сила,
Всі би в твоїм серці іскри погасила.
Всі думки й бажання за одним ударом.
Лиш одна любов би вибухла пожаром,
Обняла б достоту всю твою істоту,
Мислі б всі пожерла, всю твою турботу, —
Тільки мій там образ і ясніє й гріє...
Фантастичні думи! Фантастичні мрії!

Ведучий2: І ось Станіслав, будинок за письменницькою рампою. Юзефа... Десь у вересні-жовтні 1883 року Франко написав, як цього вимагав етикет, листа до матері Юзефи з проською «о руку і серце» її дочки. Антоніна Дзвонковська відповіла Франку: «Прикро відповідати мені на Ваш лист негативно. Відомо пану, що вже саме положення моєї дочки противиться тому... Така коротка знайомість не могла у пана закріпити почуття, а те, що Вам здається щастям, при ближчому розгляді не є ним».

Ведучий3: Відмова Юзефи вразила його. Спочатку він думав, що аристократичне походження заважає їй поріднитися з ним, тому звинувачує її в цьому..

Читець:

*Я й забув, що то осінь холодна!
Я й забув, що то смерті пора,
Я її забув, що ти кров благородна,
Що між нами безодня стара.
Що між нами народнії сльози,
Що любиться нам зовсім не слід;*

*Я й забув, що столітні погрози
Відлучили від мого твій рід.*

Ведучий: Вона не відповіла взаємністю... Він страждав. Лиш потім довідався про справжню причину, чому так зробила — і в його поезії зринуть квіти непроминальної любові.

Читець:

*Явилась друга — гордая княгиня,
Бліда мов місяць, тиха та сумна,
Таємна й недоступна, мов святиня.
Мене рукою ЗИМНОЮ вона
Відсунула і тіннула таємно:
«Мені не жить, тож най умру одна!»
І мовчки щезла там. де вічно темно*

Ведуча: Юзефа була хвора на сухоти. Скоріше чи пізніше хвороба мала звести її в могилу. ТОМУ не могла стати його дружиною. Відмовила, як і всім іншим, хто старався «о її руку». Інші не знали нічого, а Франкові вона сказала. Чесно і відверто. Кохання не для неї.

Читець

Як ти могла сказати се так рівно,
Спокійно, твердо? Як не задрижав
Твій голос в горлі, серце в твоїй груді
Биттям тривожним не зглушило ті
Слова страшні: “Не надійся нічого!”

Не надійся нічого! Чи ти знаєш,
Що ті слова – найтяжча провина,
Убійство серця, духу і думок
Живих і ненароджених? Чи в тебе
При тих словах не ворухнулась совість?

Не надійся нічого! Земле-мамо!
Ти, світе ясний? Темното нічна!
Зірки і люди! Чим ви всі тепер?
Чим я тепер? О, чом не пил бездушний?
Чом не той камінь, не вода, не лід?

Тоді б не чув я пекла в своїй груді,
І в мізку моїм не вертів би нор
Черв'як неситий, кров моя кипуча
В гарячці лютій не дзвонила б вічно
Тих слів страшних: “Не надійся нічого!”

Ведучий4: Її могилу віднайшли зовсім недавно на кладовищі в Івано-Франківську. Звичайнісінька плита з пісковика, котру не пошкодував час. Вона понадтріскувалась і поросла мохом. На ній написані дати народження і смерті Юзефи Дзвонковської — 1862–1892. Усього 30 років життя...

Читець:

Поклін тобі, моя зів'яла квітко,
Моя розкішна, невідступна мріє,
Останній сей поклін!
Хоч у житті стрічав тебе я рідко,
Та все ж мені той спогад серце гріє,
Хоч як болючий він.
Тим, що мене ти к собі не пустила,
В моїх грудях зглушила і вгасила
Любовний, дикий шал.
Тим ти в душі, сумній і самотній,
Навік вписала ясний і високий
Жіночий ідеал.
А як коли у сні тебе побачу.
То, бачиться, всю злість і гіркість трачу
І викидаю, мов гадюк тих звій;
Весь, день мов щось святе в душі лелію,
Хоч не любов, не віру, не надію,
А чистий ясний образ твій

музика

Ведучий(за кулісами): З листа Франка до Агатангела Кримського: «Фатальне для мене було те, що, вже листуючись з моєю теперішньою жінкою, я здалеку пізнав одну панночку-польку і закохався в неї. От ся любов перемучила мене дальших 10 літ».

Читець

Явилась третя — жінчина чи звір
Глядиш на неї — і очам приємно,
Впивається її красою зір.
Та разом страх бере, душа холоне,
І сила розпливається в простір...
За саме серце вхопила мене,
Мов сфінкс, удушю кігтями вп'ялилась
І смочче кров, і геть спокій жене...
І дивні іскри починають грати
В її очах — такі яркі, страшні.
Жагою повні, що аж серце спіне.
І разом щось таке в них там на дні
Ворушиться солодке, мелодійне.
Що забуваю рани, біль, страх.
В марі тій бачу рай, добро єдине,

І дармо дух мій мов у сіті птах,
Тріп очеться! Я чую, ясно чую,
Як стелиться мені в безодню шлях,
І як я ним у пільму помандрую.

Ведуча 1: Ім'я та прізвище цієї панночки Целіна Журовська. Пізніше за чоловіком Зигмунтовська. Народилася в Трускавці, мешкала в Дрогобичі та Львові, де працювала поштовим службовцем, — там її і побачив Франко.

Читець

Не знаю, що мене до тебе тягне,
Чим вчарувала ти мене, що все,
Коли погляну на твоє лице,
Чогось мов щастя й волі серце прагне

І в груді щось метушиться, немов
Давно забута згадка піль зелених,
Весни і квітів, — молода любов
З обійм виходить гробових, студених.

Себе я чую сильним і свобідним,
Мов той, що вирвався з тюрми на світ;
Таким веселим, щирим і лагідним,
Яким я був за давніх, давніх літ.

І, попри тебе йдучи, я дрижу,
Як перед злою не дрижав судьбою;
В твоє лице тривожно так гляджу, —
Здаєсь, ось-ось би впав перед тобою.

Якби ти слово прорекла мені,
Я б був щасливий, наче цар могучий,
Та в серці щось порвалось би на дні,
З очей би сліз потік полявся рвучий.

Ведуча 2. Журовська була єдиною з коханих Франка, яка не любила поета, не розуміла його поривань, холодно реагувала на освідчення й вірші, тільки на схилі віку втямила, хто любив і обезсмертив її своєю любов'ю. Ця жінка була надзвичайно примхливою і гордою і не відповіла на любов поета. Ось чому в його уяві вона «жінчина чи звір», «сфінкс».

Читець:

За що, красавице, я так тебе люблю,
Що серце тріпаєсь в грудях несамовито,
Коли проходиш ти повз мене гордовито?
За що я тужу так, і мучусь, і терплю?

Чи за той гордий хід, за ту красу твою,
За те таємне щось, що тліє полускрито
В очах твоїх і шепче: “Тут сповито
Живую душу в пелену тісну”?

Часом причується, що та душа живая
Квилить, пручається, – тоді глибокий сум
Без твого відома лице твоє вкриває.

Тоді б я душу дав за тебе. Та в ту ж мить
З очей твоїх мигне злий насміх, гордість, глум,
І відвертаюсь я, і біль в душі щемить.

Пісня « Ой ти, дівчино, з горіха зерня»

Ведучий1: Байдужість Целіни до Франка була вражаюча. Іван Франко передавав їй поручені для неї ж листи, авона не відповідала на них. Вона навіть не читала і не мала наміру читати «Зів’яле листя». Для чого? Їй прочитали, запитали, що її найбільше вразило в тій збірці, і вона преспокійно відповіла, то з усього їй найбільш сподобався опис квартири в одному вірші, бо подібну квартиру вона мала на вул. Вронських у Львові. І більше нічого. Целіна Зигмунтовська твердила, що Франко буквально її переслідував. Вона йде з роботи, а він — слідом. Вона зупиниться — зупиниться і він. То тривало місяцями. Він, як школяр, боявся промовити до неї слово, підступити ближче, годинами вистоював перед її вікнами. Панну це смішило і злило водночас

Читець

Я не кляв тебе, о зоре,
Хоч як сильно жаль мій ріс;
Насміх твій і власне горе
Я терпливо переніс.

Та боюсь за тебе дуже,
Бо люблю — то мстивий бог;
Як одно її зневажить,
Любить мститись на обох.

Як сміючись ти вбивала
Чистую любов мою,
Чи ти знала, що вбиваєш
Все, чим в світі я жию?

Чи ти знала, що руйнуєш
Щастя власного підклад,
Те, чого життя так мало
Звикло всякому вділять?

Чи ти знала, що небавом,
От мов раз махнуть пером,
Ти не раз заплачеш гірко
За потоптаним добром?

Ведучий1: Коли потім Целіну запигають. чому не відповіла взаємністю Франкові, вона відверто, спокійно, не видумуючи різних причин, відповіла: він їй просто не подобався. Був рудий, і їй імпонували брюнети, особливо брюнети з синіми очима. І прізвище не подобалося, не мав солідного становища, грошей і надій на них.

Тим часом Франко страждав.

Пісня « Чого являєшся мені у сні? »

Ведуча4: Целіна Зигмунтовська була звичайна приземлена жінка, яка мала свої плани і свої розрахунки. Чи винна була в тому, що її обрав за об'єкт свого «невиплаканого серця» Франко? Ні. Але чому він говорив про свою любов до Ольги Рошкевич усім? Гордився цією своєю першою світлою любов'ю. Не приховував ні перед ким, чим він зобов'язаний цій жінці... Чому мовчав про Юзефу Дзвонконську і чому так боявся вимовити ім'я Целіни?

Ведучий3: Гадаю, що знайти відповідь можна в «Зів'ялому листі». Розгорнімо попіл зотлілого листа. Там знайдемо глуху скаргу:

Читець

Я не тебе люблю, о ні,
Моя хистка лілеє,
Не оченька твої ясні,
Не личенько блідєє.

Не голос твій, що, мов дзвінок,
Мою бентежить душу,
І не твій хід, що кожний крок
Відчути серцем мушу.

Не ті уста, з котрих вже я
Не вчую слова ласки,
Не вид, в котрім душа твоя
Виднієсь вся без маски.

Не стать твою, не скромний стрій,
Котрим вона вповита,
Не гармонійний вигляд твій,
Мов пісня сумовита.

Я не тебе люблю, о ні,
Люблю я власну мрію,
Що там у серденьку на дні
Відмалечку лелію.

Ведуча4: «О ні», повторимо про себе, у збірці немає нічого зів'ялого... Тут кожен листочок береже красу давнього розквітлого гаю, що видався раєм на землі. Щоправда, контури тих листочків обпалені любов'ю. Чи оця пізня пристрасть не розгорілася від того, що колись давно, в дні юності, як писав у одному вірші, він побачив, як йому здалося, щастя. Потім уперто шукав його

знову і знову. А його не було. І здалося, що саме тепер воно промайнуло перед ним.

Читець

Що щастя? Се ж ілюзія,
Се привид, тінь, омана...
О ти, ілюзіє моя,
Зрадлива і кохана!

Кринице радощів, чуття
Ти чарочко хрустальна!
Омано дум, мого життя
Ти помилко фатальна!

Я хтів зловить тебе, ось-ось,
Та враз опали крила:
З тобою жить не довелось,
Без тебе жить несила.

З тобою жить — важка лежить
Завада поміж нами;
Без тебе жить — весь вік тужить
І днями, і ночами.

Нехай ти тінь, що гине десь,
Мана, луда — одначе
Чому ж без тебе серце рвесь,
Душа болить і плаче?

Нехай ти тінь, мана, дім з карт
І мрія молодеча,
Без тебе жить — безглуздий жарт,
І світ весь — порожнеча.

Як той Шлеміль, що стратив тінь,
Ходжу я, мов заклятий,
Весь світ не годен заповнить
Мені твоєї страти.

Ведучий1: Франко навіть сам собі не зміг дати відповідь на питання, чи любов є добром, чи злом. Він просто любив. Його кохання, котре народилося колись давно в маленькому, закинутому в горах Лолині, віддзеркалилося холодною тінню в Юзефі Дзвонковській, щоб весь біль, муки, радість, горіння вселити в особу Целіни Зигмунтовської. Чи вина її в цьому?

Ведуча2: Любов Франка до жінки — велика, всеохопна, правдива. Він мав талант донести до людей свої почуття і створив неповторну пісню великої любові, яка лунатиме вічно.

Ведучий3: Ольга Рошкевич, Юзефа Дзвонковська, Целіна Зигмунтовська

принесли поетовому серцю щастя і горе, радість і муку. Бо той, хто раз у житті пізнав силу кохання, знає, як міцно переплетені в ньому ці почуття.

Ведуча4: Жінка, котра була поруч, — Франкова дружина Ольга Хоружинська. Родом зі Слобожанщини, з маленького села Борки на Харківщині, де народилася 10 квітня 1864 року у сім'ї титулярного радника.

Ведуча1: Саме тоді, коли в Києві перебував Франко (1885 р.) з Харкова приїздить Ольга Хоружинська. Позаду Інститут шляхетних дівчат. Тепер вона — слухачка Вищих жіночих курсів, які зробили зі слобожанської провінціалки розвинену й освічену дівчину з демократичними поглядами.

Ведуча2: Ольга була привітна, дотепна і відразу впала в око Франкові. Він їй теж сподобався енергією, розмахом думки, культурою, розумом. Куди до нього тутешнім женихам! Та й зовнішність — гарні очі, високий лоб... Ольга своїм товаришкам розповідає, що Франко — людина «передових поглядів», на жінку дивиться, як на товариша і друга, сподвижника в боротьбі. Перед Ольгою Франко не приховує, що йому такий друг і потрібен. Саме зараз...

Ведуча3: У вересні 1885 року Франко написав листа Ользі Хоружинській, в якому запитує: «Що б Ви сказали, якби якийсь-небудь галичанин, приміром я, приступив до Вас з проською: будьте моєю дружиною, моєю жінкою?»

Ведучий4: Лист до Ольги Хоружинської холодний і розсудливий. Ольга приймає пропозицію Франка. Він радіє, що вона відважилася через кордон подати йому руку і розділити з ним важке самотнє життя. «За Ваш лист я мусив хоч крихітку полюбити Вас, — пише Франко Ользі. — Показалась мені Ваша щира і ясна душа в гарнім світлі».

Ведуча1 Так, Ольга знає, що він ніколи їй не скаже й не напише того, що колись писав першій Ользі, Рошкевич. Нехай та далека й загублена любов буде його зіркою. Нехай! Вона ж буде тою, хто піде з ним поруч, ділитиме з ним кусник черствого хліба, горе, біду, все. Буде його захисницею і прихистком. Зробить те, на що не відважилася ще жодна жінка. Ольга прийшла до нього в найтяжчі хвилини життя і врятувала.

Пісня « Червона калино, чого в лузі гнешся? »

Ведуча2: Ольга Хоружинська вивчила українську мову, була вірною дружиною, доброю матір'ю (народила Франкові чотирьох дітей), дала гроші на його навчання в аспірантурі. Допомогала чоловікові в літературній праці, видавала заснований ним журнал «Життє і слово», на свій кошт опублікувала книжку Франка «В поті чола» і вдруге збірку «З вершин і низин». Разом з чоловіком збирала казки, легенди, писала статті. Хіба цього замало? Хіба це не свідчення жертвовності й любові? Здавалося б, що саме їй і були адресовані любовні гімни. Але...

Звучить мінорна мелодія.

Ведуча4: Чи любив Франко свою дружину, якщо писав, що одружився з нею «з доктрини», тобто їхній шлюб мав символізувати єдність Західної та Східної України? Важко сказати. Але годі звинувачувати Франка в нетолерантності, бо це все-таки був геній, а з геніальними людьми вжитися не так просто. Вони

несуть факел свого таланту, часто обпікаючи вогнем не тільки себе, а й найрідніших, зате народіві факел не пече, а світить.

Читець: “Моїй дружині”

Спасибі тобі, моє сонечко,
За промінчик твій — щире словечко!
Як промінчика не здобуть притьмом,
Слова щирого не купить сріблом.
В сльоту зимною, в днину млистую
Я дорогою йду тернистою;
Кого я любив, ті забулися,
А з ким я дружив — відвернулися.
Відвернулися та й цураються,
З труду мого посміхаються,
В порох топчуть те, що мені святе, —
А недоля й тьма все росте й росте.
Важко дерево з корнем вирвати,
Друга давнього з серця вигнати.
Важко в п'їтмі йти, ще й грязюкою,
Де брехня сичить вкруг гадюкою.
Та як радісно серед трудного
Шляху темного і безлюдного
Вгледіть — світиться десь оконечко!..
Так у горі нам — щире словечко.
То ж за дар малий, а безцінний твій,
Що, мов цвіт, скрасив шлях осінній мій,
За той усміх твій не вдослід журбі
Спасибі тобі! Спасибі тобі!

Ведучий1: На Личаківському кладовищі, недалеко від кам'яної брили-скелі, яку розбиває кайлом Каменяр, видніється скромний маленький надгробок. Листя дерев та кущів спадає на нього блідо-зеленим, блідо-жовтим, червоним і коричневим неквапливим дощем. Міцно пахне листя дуба і бука. Коли сонце хилиться на захід і його промені пробиваються крізь густі крони дерев, довга тїнь од скелі з могили Франка пригортає її могилу, Ольга Хоружинська з ним завжди...

*Читець: Розвійтеся з вітром, листочки зів'ялі,
Розвійтеся, як тихе зітхання!
Незгоєні рани, невтишені жалі,
Завмерлеє в серці кохання.*

*В зів'ялих листочках хто може вгадати
Красу всю зеленого гаю?
Хто знає, ЯКІЙ я ЧУТТЯ скарб багатий
В ті вбогії вірші вкладаю?*

*Ті скарби найкращі душі молодї
Розтративши марно, без тям,*

*Жебрак одинокий, назустріч неолі
Піду я сумними стежками.*

Пісня « Човен»